

Boeren gaan hun kunstmest missen

12758480f Rayhan Ahmed/Solent News/Shutterstock
Workers transport bags of fertilizer on their heads, in the Munshiganj district, Bangladesh - 11 Jan 2022 Workers climb a makeshift stairway carrying bags of manure on their heads. Up to 150 labourers pile the fertilizer so it can be stored in the Munshiganj district, Bangladesh. The laborious process, which happens twice a year, can take over a month to arrange the tens of thousands of bags which are later used to feed crops. SEE OUR COPY FOR DETAILS. Please byline: Rayhan Ahmed/Solent News © ...

ZAKKEN MET KUNSTMEST, OP WEG NAAR BOEREN IN BANGLADESH. FOTO ANP

Voedselteelt • Door de oorlog in Oekraïne en de hoge tarieven voor aardgas, zijn de kunstmestprijzen ongekend hoog. Dat is reden tot zorg.

YARA VAN BUUREN, REDACTIE ECONOMIE

Nog nooit was het in maart zo zonnig als dit jaar. Nederlandse boeren staan klaar om aan het nieuwe groeiseizoen te beginnen. Zo ook akkerbouwer Jaap van Wenum uit Kootwijkerbroek (51). Zijn aardappelen, uien, tarwe en gerst gaan de komende weken de grond in.

Om de gewassen goed te laten groeien is het noodzakelijk extra voedingsstoffen toe te dienen. De meeste boeren gebruiken daarvoor kunstmest, met kalium, stikstof en fosfaat als belangrijkste bestanddelen. Van Wenum koopt zijn kunstmest altijd pas op het laatste moment in. Dit jaar komt hem dat duur te staan.

"Ik had gedacht dat de energiecrisis tijdelijk was en de prijzen weer zouden dalen, maar toen kwam er oorlog", zegt Van Wenum. Vorig jaar stegen de kunstmestprijzen al naar recordhoogte door de hoge aardgasprijzen. Nu stijgen ze nog verder. Kunstmestproducent Yara besloot deze week zelfs twee fabrieken in Frankrijk en Italië stil te leggen vanwege de hoge aardgaskosten.

De situatie in Oekraïne zorgt voor meer problemen. Rusland is de grootste leverancier van kunstmest aan de EU. Sinds deze week adviseert de Russische overheid kunstmestproducenten te stoppen met de export. In het land zijn veel fosfaatmijnen. Geen Europees land dat over fosfaat beschikt.

Organische mest

Ook stikstof is een belangrijke bouwsteen voor planten, en voor kunstmest. Maar stikstof uit de lucht kunnen planten niet direct opnemen. Daarvoor is een scheikundige reactie nodig, die veel energie kost. Voor die energie is aardgas nodig. Yara's kunstmestfabriek in Sluiskil verbruikt jaarlijks ongeveer net zoveel gas als 1,3 miljoen Nederlandse huishoudens. Als de gasprijzen stijgen, stijgen de kunstmestprijzen mee. Nadelig voor boeren, al zijn de Nederlandse boeren relatief goed af. "Nederland heeft vrij jonge en voedselrijke bodems", zegt Romke Postma, bodemkundige en onderzoeker bij het Nutriënten Management Instituut (NMI). Daarnaast beschikt Nederland over een grote veestapel. "En dus over veel organische mest."

Ook boer Van Wenum probeert nu dierlijke mest in te zetten. "Maar niet iedere soort mest is geschikt voor alle gewassen", zegt hij. Daarnaast is het gebruik van dierlijke mest aan strenge regels gebonden. Ook andere alternatieven, zoals slib of compost bieden niet gelijk een oplossing. Voorlopig blijven Nederlandse boeren dus kunstmest inkopen. Voor een hoge prijs. Die wordt doorberekend aan de eindgebruiker. Tegelijkertijd beseft Van Wenum dat Nederlandse boeren bevoorrecht zijn. "Wij draaien wel door, maar in andere landen stopt de productie omdat ze de rekening niet meer kunnen betalen."

In het buitenland beschikken boeren vaak niet over veel natuurlijke mest. En zijn bodems vaak oud en verweerd. "Daardoor zitten er nog weinig natuurlijke voedingsstoffen in de grond", legt Postma uit. "Vooral in Afrika is kunstmest hard nodig." Gunter: "Zonder kunstmest zou er 50 procent minder voedsel op deze wereld zijn." Wim de Vries, hoogleraar milieusysteemanalyse, rekent voor dat de wereldbevolking in honderd jaar tijd groeide van dik één miljard naar acht miljard. Zo lang bestaat kunstmest ook. "Die groei is bijna alleen maar te begrijpen vanuit de uitvinding van kunstmest."

Veevoer

Nederland is niet in staat om zijn eigen bevolking te voeden en is daarom afhankelijk van import. Daarnaast komt een groot deel van het veevoer uit landen die afhankelijk zijn van de aanvoer van kunstmest.

"De voedingsstoffen uit het veevoer, komen via het voedsel in de mest terecht en dat wordt dan weer gebruikt voor het bemesten van de Nederlandse bodem", legt Postma uit om duidelijk te maken hoe afhankelijk partijen van elkaar zijn geworden.